

TANÍTÓBARÁT.

HAVI KÖZLŐ.

SZERKESZTI ÉS KIADJA :

ZIEGLER GÉZA.

Tartalom :

1. Hogyan beszél hozzánk a miniszter? Irta Z. G. — 2. Hogyan lehet kevés erővel sokat tanítani. Irta Agárdy Sándor. — 3. A felekezeti népiskolákról. Irta Rohács Gábor. — 4. A Frimmféle hülyenevelő intézet nyilvános vizsgálója. Irta B. H. — 5. G. d. D. k. s. G. r. Irta Gárdonyi. — 6. Beküldetett. — 7. Miujtság? — 8. Társalgó. — 9. A tanító életből.

BUDAPEST, 1887.

TANITÓBARÁT.

Havi közlő.

Megjelenik minden hó közepén.

Előfizetési ára:

Fél évre 1 frt.

Egész évre 2 frt.

Julius.

A lap szellemi és anyagi részét illető küldemények így címezendők: „Tanítóbarát szerkesztőségének Budapest, I. Lovasut 4. sz.“
Kéziratokat nem adunk vissza.

Hogyan beszél hozzánk a miniszter?

Csoda-e, hogy a magyar néptanítók anyagilag nem tudnak előbbre menni, s nincs tekintélyük a társadalomban, midőn maga Trefort a népoktatásügyi miniszter az, a ki legkevesebbet törődik anyagi helyzetükkel, és a ki ország-világ előtt ad példát arra, miként kell a néptanítókat, a nemzet nevelőit megbecsülni. (?)

A hatalom vakította-e el, vagy az aggság gyengítette meg elméjét, — nem tudjuk, de az bizonyos, hogy olyan lenézéssel egy művelt állam minisztere sem viseltetik a néptanítók iránt mint ő.

A szégyen és harag pirja égett arcunkon, midőn legutóbb hozzánk intézett szavaival a nemzet színe előtt rendre utasított, lealázott minket.

A „Délmagyarországi tanító egyesület“ Zubeck Lenárd ügyében a következő „legalázatosabb kérelemmel járult“ a „nagyméltóságú miniszter ur“ „kegyelmes urunk“ elé.

248. szám 1887. Nagyméltóságú Miniszter Ur! Kegyelmes Urunk! Boldogult Esterházy Pál gróf ur ő nagyméltósága az 1872. évben Gyula-Ménemajor és Pusztá Gyimóthon lakó tankötelesek számára pusztagyimóti majorjában a pápai plebános igazgatása alatt, az 1868. évi 38. t. cz. 17. §-a szerint nyilvános róm. kath. jellegű népiskolát állított fel. Említett iskolához ugyancsak 1872. évben 776. sz. alatt kelt kinevezési okirat szerint nyilvános pályázat után egy próbaév fentartásával tanítóul Zubeck Lenárd okleveles néptanító neveztetett ki, a ki ezen hivatalát azóta az időközben és még 1886. évi augusztus hóban kiállított hivatalos bizonyítványok tanúsága szerint mindenkor győzelmes, valamint a szülők teljes megalégedésére töltötte be.

Mindennek daczára nevezett tanító, a közte és az uradalmi kasznár közt egészen magánügy miatt támadt viszály következtében, leginkább a kasznár befolyása alatt, állásától egyoldalú vizsgálat alapján megfosztatott.

Ezen szomorú, leverő eset által indítva, a „Délmagyarországi tanító egyesület“ válaszmánya 1886. évi decz. hó 27-én Nagy-Becskereken tartott ülésében hozott XII. számú határozatával megbizta alóliirt egyleti elnökséget, nevezett tanító érdekében Nagyméltóságú miniszter ur kegyes színe elé a következő legalázatosabb kérelemmel járulni:

1. Miután abból, hogy valaki jogot nyert iskola fentartására, nem helyesen következtethető az, hogy ez által egyszersmind a tanítónak, ki államérvényes néptanítói oklevéllel bír, mely őt a néptanítói hivatalra jogosan képesíti,

feltétlen bírójává, életének, jövőjének feltétlen urává is lett: a „Délmagyarországi Tanító-egylet nevében mély aláza t t a l kerjük Nagyméltóságodat, miszerint Zubeck Lenárd, pusztagyimóthi tanító ügyében a s z a b á l y s z e r ű , t ö r v é n y e s v i z s g á l a t o t elrendelni méltóztassék.

2. Továbbá mély hódolattal bátorkodunk még Nagyméltóságod kegyes színe elé azon legalázatosabb kérelemmel is járulni, miszerint kegyeskedjék alkalmas módon intézkedni, hogy minden tanítói állás egyenlő és olyan biztosítékkal vétessék körül, melyhez semmi önkény, semmi rossz akarat ne férhessen, hogy minden tanító felett, tekintet nélkül az iskolafentartóra, egy és ugyanazon, az állam nevében ítélő fegyelmi bíróság ítéljen, hogy az iskolafentartó is csak mint vádló léphessen fel.

3. Végül mély tisztelettel bátorkodunk Nagyméltóságod előtt azon legalázatosabb kérelmünknek is kifejezést adni, miszerint a tanító jogai törvényes uton pontosan meghatározottassanak. Ezen legalázatosabb kérelmünkre Nagyméltóságod kegyes jóakarattal és pártfogását kérve vagyunk stb.“

Ime ilyen tisztelettel teljes hangon, „mély aláza t t a l“, „hódolattal“ közeledett a hazai tanítóegyesületek egyik legtekintélyesebbje a „nagyméltóságú „kegyelmes ur“ „kegyes színe“ elé. És mi volt a „legalázatosabb kérelemre“ a felelet?

Ez :

„3270 sz. — 1387. Nagyságos Marx Antal kir. tanácsos, temesmegyei kir. tanfelügyelő urnak oly utasítással adatik ki, miszerint komolyan figyelmeztesse a folyamodó tanító-egyletet, hogy a reá semmi tekintetben nem tartozó kormányzasi ügyekbe avatkozni ne merészellen; mivel ily ügyekbe való beszólásra egyáltalában nem illetékes. Fordítsa e helyett minden erejét és munkásságát az iskola beléletének javítására és tökéletesítésére s általában az ő munkaköréhez tartozó ügyekkel való foglalkozásra. Budapest. 1887. márczius hó 27-én. — Trefort s. k.“

Ezen a kényuri dölyfös hangon az szólt hozzánk, a kit atyánknak neveztünk, a kitől helyzetünk javítását vártuk, a kit a közbizalom ültetett a miniszteri bársonyszékbe, a közoktatásügy élére.

Mit tett az említett tanítói testület?

Kért. Alázatosan, bizalommal.

És Trefortnak mi volt a válasza?

Rendreutasítás, lealázás.

Megmutatta, hogy neki hatalmában áll a néptanítókat úgy tekinteni, mint szolgálhadat, melynek ő korlátlan ura, parancsolója.

És a nemzet bámulva tekintett reá, mert szép dolog az, ha valaki huszonháromezer intelligens emberhez így mer beszélni, és rendre meri utasítani azért, mert bizalmasan mert kérni.

De hol van az ok e gőgös elbánásra? Igaz-e, hogy az ország legtekintélyesebb tanítóegyesülete beleavatkozott a miniszter kormányzasi ügyeibe?

Az okot nem látjuk sehol, s a beleavatkozás és egyszerű kérelem között nagy a különbség.

Az elnyomottnak joga van jajgatni, joga van kérni, ezt meg nem tilthajja sem a törvény, sem az önkény.

És valamint azok, kik a törvényhozó testülethez intézett kérelmekkel nem avatkoznak ennek ügyeibe, vagy a ki a királyhoz intéz kérelmet, nem avatkozik ennek jogkörébe, ugy a „Délmagyarországi tanítóegyesület“ sem avatkozott a miniszter kormányzási ügyeibe, és így az a bang, az a méltatlan elbánás, csak éppen azért ért minket, mert a közoktatásügyi miniszter tehette.

Az egyiknek joga volt a kérelemhez, a másiknak jogában lett volna a nem-telejesítés, de nem a hatalommal való visszaélés.

Nem tudjuk megérteni, felfogni, hogy mit akar a miniszter elérni az ilyen bánásmóddal.

Avagy nem a legnagyobb egyetértésnek és bizalomnak kell-e lenni a tanítók és a miniszter között?

Vagy azt hiszi-e a miniszter ur, hogy a néptanítók elidegenítésével fogja emelni a népnevelést?!

Vagy talán azt képzei, hogy mivel a nemzet koldusai vagyunk, rabszolgák is vagyunk egyuttal.

Nem ugy miniszter ur! Habár ön lábbal tiporta is ezuttal a nyilvánosság előtt tekintélyünket, a melynek építgetésén önnél kitünőbb emberek is fáradoztak. — a közvélemény meg fogja itélni, hogy a tanítók voltak-e merészek, hogy igazságot kértek öntől, vagy ön volt-e durva, hogy arcukba vágta a kérvényüket.

Z. G.

Hogyan lehet kevés erővel sokat tanítani?

I.

A sikeres tanítás módjairól óhajtok egyet mást elmondani t. kollegáimnak.

Sok iskolát láttam, ahol tanító rendkívüli szorgalommal dolgozott, néha egészségét is oda áldozta, csak hogy valamit felmutathasson, és mégis nagyon szegény eredményekkel tudott előállani.

Ismertem olyan tanítót, a ki télen át már hajnalban beült az iskolájába, és gyertya mellett szorgalmatoskodott, aztán benn maradt estig, és öt-hat óra helyett mindennap tiz-tizenegy óra hosszáig tanított. Növendékei aránylag ehhez a nagy munkához, keveset tudtak.

Ennek a tanítónak az volt a hibája, hogy nem tudott leereszkedni a gyermekek gondolatköréhez, felfogási képességéhez.

Vegyük például e szót: irni.

Egy tanító sem irná körül e mondatot; mit tesz irni, ha a sok felügyelő nem kívánná.

Jól van, hát a tanító megteszi.

Már most ha az a tanító így magyarázná meg a gyermeknek az irás fogalmát: „Irni annyit tesz, mint az embernek ideáit reprezentálni.“ — Vajjon hányszor kellene ezt elmondani, míg a gyermekek

megtanulnák. A tanítónak kiszáradna a torka, a gyermekek pedig elálmosodnának és így daczára a legnagyobb fáradozásnak, egy nap alatt sem lenne képes a tanító célt érni. Ellenben ha azt mondja: „Itni annyit tesz, mint jegyekben kifejezni a mit gondolunk“, akkor néhány percz alatt megtanulják a gyermekek a mit kívántunk.

A magyarázásnál gyermekké kell lennie a tanítónak, mert csak úgy ért a gyerek, ha az ő szavaival beszélünk.

Meg kell tehát vigyáznunk, miként közlik a gyermekek egymással gondolataikat.

Legelsőben is azt vesszük észre, hogy a gyermekek hanghordozása nagyon változó, egyes szavakat szótagokat nagyon kiemelnek, mintegy énekelve beszélnek. Arcjátékuk élénk. Sokat kérdeznek. Beszédüket taglejtéssel kísérik stb.

Ezeket kell ellesnie a tanítónak, hogy egyetlen szava se vesszen kárba.

Vegyük p., hogy a tanító a pókokról beszél.

Az iskolában mindenek előtt csendet csinál, aztán így kezdi beszédét.

„Az állatok azon osztálya, melynek a tudomány arachnidac nevet adott, s melylyel a külföld tudósai jobbara csak ebben a században foglalkoztak, mondom: az állatok azon osztálya áll előttünk most — a pókoké.

(Általános csend. Itt-ott egy ásitás).

„Ezen osztály állatai szárnyatlanok és puha testükön a fej a torjtól rovat által nincs elválasztva; négy pár lábuk izelt; átalakulásuk nincsen, hanem e helyett többször vedlenek.

(A Bagi Józská pitykézni kezd a pad alatt. Az ásitások mindig gyakoriabbak.)

„Rágonyaik olló vagy becsukható késpenge alakúak, a száj többi részei vagy nincsenek tökéletesen kifejlődve, vagy szippé alakultak össze.

Némelyek közülök tüdőzacskókkal lélekeznek, melyek a test hátsó részén vannak elhelyezve, mások légesövekkkel, melyek a test hosszában terjednek el.“

És így megy ez tovább negyed vagy félóráig. A tanító kifárad, a gyermekek egyik fele becsukott szemekkel, a másik fele nyitott szemekkel alszik. A tanító ezt is, azt is kérdezi, de némelyek azt is elfelejtették, hogy miről volt a szó. A tanítónak eszébe jut, hogy a türelem a legjobb pedagógiai eszköz, miért is neki fog és elmondja ugyanazt még egyszer.

És az idő telik, a gyermekek pedig nem telnek. A tanító kétségbeesetten átkozza sorsát, a butaságot stb.

Vegyük most, hogy egy másik beszél ugyane tárgyról.

Nem is csinál rendőrszerűleg csendet, hanem egyszerre megváltozott hangon, mintha valami nagyon érdekeset akarna mondani, elkezdi:

„No gyerekek, most hallotok ám valami szépet, de olyan szépet, a milyen még a mesében sincs.“

(Ez a bevezetés elég arra, hogy valamennyi gyerek egyszerre eltársa a száját, és olyan esend legyen az iskolában, a minő csak kell.)

Láttatok-e már ökörnyálat? Olyan gyerekek, a mi ősszel úgy repül a levegőben, aztán olyan hosszú, fehér, meg puha és fényes, mint a selyem."

A gyermekek természetesen felelnek.

„Hát mit gondoltok: ökör ereszti-e azt a nyálat?

— Nem bizony. Máshonnan lesz az. Ugy-e szeretnétek tudni?

— Szeretnénk.

— Hát megmondom: a pókok eresztik azokat a szálakat. Ugy-e ezt nem tudtátok.

— Nem.

— No lássátok azok a kis pókok nagyon okos állatok ám. Mikor már nincs nekik enivalójuk, akkor felmásznak valami kőre vagy fára és eresztenek egy-egy hosszú szálát. Aztán megpróbálják, hogy elbirja-e őket. Ha elbirja, akkor elrágják azt a végét a melyikkel a kőhöz vagy a fához van ragadva és repülnek a levegőben. Ugy-e ti is láttátok mikor így repültek.

— Láttuk.

— De akkor nem tudtátok, hogy a pókok utaznak?

— Nem.

— Néha összekeverednek ezek a finom szálak és akkor hosszú vastag szálak fú tovább a szél. Ilyent is láttátok már? stb.

Most azután egy ügyes fordulattal áttér a tanító a pókok szervezetére és életmódjára. Mindenek előtt természetesen arról beszél a mit a gyermekek a pókban ismernek. Persze ezek alig tudnak mást róla, mint hogy hálót köt és hogy utálatos, de annál jobban érdekli őket azután, ha a tanító elmondja, hogyan kötik, erősítik a hálót, miként ismerik a rezgés törvényeit, hogyan élnek a víz alatt, miként viszik oda a levegőt stb.

Az ilyen előadással fél óra alatt többre megy a tanító, mint a másikkal három nap alatt.

De vegyünk föl egy más tárgyat.

A tanító Angolországot akarja ismertetni. Míg ő a térképet felhelyezi, a gyermekek zajonganak.

— Gyermekek! Halljátok-e hogy a vonat fütyöl?!

A gyermekek egyszerre hallgatózni kezdenek.

— No nem halljátok?

— Nem.

— Én sem hallom, de képzeljük azt hogy fütyöl és megindul innen a mi állomásunktól Budapest felé (mutatja.) Ugy képzeljük hogy utazunk. Még pedig Angolországba. Te is utazol Károly meg te is Trézsi, persze csak képzeletben.

A potyautazás természetesen tetszik az apróknak. A tanító folytatja.

— Budapestről a vonat tovább megy, és mi fél nap alatt Bécsbe érünk. Itt megvacsorázunk, aztán tovább haladunk nyugot felé. Most Münchenbe érünk. Micsoda országban van ez?

De most aztán merre felé menjünk, hogy ide (mutat) Angolországba jussunk.

— Páris felé.

— Tehát megnézzük Párist is, ezt a szép régi várost, ahol ugy-e Pista olaszok laknak?

— Nem, hanem franciák.

— No de ne időzzünk itt sokáig, mert mi hova is indultunk?
— Párizsból hát tovább megyünk ezen a vonalon, hanem hopp itt ugy látom nem megy tovább a vonat. No gyerekek mit csinálunk most?

— Átmegyünk a tengeren.

— Az ám csakhogy vizes lesz a ruhátok, meg nem tudjuk ám átuszni, mert igen széles. Hát hogyan megyünk által.

— Hajón stb.

Igy tartjuk a gyermek figyelmét folyton ébren, így tanítunk játszva komoly dolgokat, és mellünket nem rontjuk hiába.

Hanem azt mondja most valamelyik kollegám, hogy ne csak azt beszélje az ur, amit maga akar, hanem arra is feleljen a mit mi kérdezzünk. Tessék például a számtanítást érdekessé tenni.

No majd a jövő számban, addig pedig pihenjünk egyet kollega ur!

Agárdy Sándor.

A felekezeti népiskolákról.

Ha van Európa művelt népei között nemzet, mely a felvilágosodott tizenkilencedik század hullámmásai közepett magasztos törekvéseivel kiérdemelte létjogát; ha van fenkölt gondolkodásra valló intézmény: ugy bátran elmondhatjuk, hogy Magyarországnak az általános népoktatás terén kifejtett áldozatkészsége joggal kiérdemelte azt a méltánylást, mely Európaszerte osztatlan elismerésben nyilvánult.

Es mégis, dacára ez óriási áldozatoknak, az elért sikerek mellett vannak egyes intézmények, melyek még nagyon is sok kívánni valót hagynak hátra; melyek ugyszólván tökéletes átalakítást igényelnek. Ilyen, mint a mely bennünket leginkább érdekel: a felekezeti népiskolák nagy horderejü ügye, mely jelenlegi stádiumában fontos hivatásának megfelelni, kitűzött üdvös célját elérni, — egyáltalában képtelen.

E bajok orvoslását kieszközölni magasabb körök hivatása, okait kideríteni megkísértjük mi.

A felekezeti népiskolák feltűnő hátramaradottságának egyik legnagyobb oka a taneszközök határozott hiányában keresendő; mert a ki figyelemmel kíséri a jelzett iskolákat, az tudja, hogy nem egy helyütt hatvan-hetven tanköteles között egyetlen egynek sincs meg a szükséges tankönyve.

Ismerek egyes népes községeket, melyeknek lakói anyagilag elég jó rendben állanak, mégis iskolájok, különösen téli időben, a fa hiánya miatt néha heteken keresztül kénytelen szünetelni, míg végre az „iskolai tanács,“ megunva otthon lamentáló csemetéinek fülhasító zsivaját, különös kegyelemből elhozat egy-két méter fát, hogy ennek elfogyta után ismét beálljon az előbbi „sztrájk“.

Nagy hátrányára vannak a jelzett iskoláknak a mindeennapi tömeges mulasztások is, melyek meggátlására irányzott törvény itt valóban kudarcot vall. Mert ha a tanító beadja növendékei mulasztási kimutatását, az ennek végrehajtására kijelölt közeg, nehogy eljárásával szomszédját, vagy pláne testi-lelki komáját megsértse: célszerűbbnek véli „gerendá“-jára helyezni, hol több effélékkel együtt a feledékenység fátyla, s a szorgalmasan munkálkodó pókok hálója borul reá. Ha pedig a tanító, eleget akarván tenni mélyen érzett kötelezettségének, e törvénytelen eljárás ellen erélyes föllépést tanusít: ez esetben még maga ellen zúditja hitsorsosait . . .

Vannak egyesek, kik e bajok egyedüli oka gyanánt a néptanítók csekély szellemi képzettségét állítják föl. Erre vonatkozólag kimondjuk leplezetlenül, hogy vannak a néptanítói kar soraiban egyesek, kik a kvalifikációnak elég alacsony fokán állanak; de a midőn ezt teszszük, egyszersmind az illetők figyelmébe ajánljuk ama közmondás valóságát, mely szerint: „ex nihilo fit nihil“. Kinek nincs módjában önművelődésére időt és áldozatokat szentelni, — az iskola rideg falai közt szerzett ismereteivel célját csak részben közelítette meg.

Ez oly axioma, melynek még a legelfogultabban ítélő is elismeréssel tartozik adózni.

S ha való, mit a fent jelzett közmondás kifejez, úgy e gyanúsítások halmaza felette szembeötlő méltatlankodás; mert a felekezeti néptanítók nagymérvű nyomora, mint azt e becses lapok hasábjain nem rég kimutattuk, mulhatlan segílyt igényel, s ha ez meglesz, méltán megkövetelhetik a kellő szakképzettséget s a kötelességeiről netalán megfeledezett tanító homlokára joggal rásüthetik a lelkiismeretlen hanyagság bélyegét.

De a jelen nyomasztó körülményei között más vigasztalásunk nem marad, mint minden reményünket az intéző körök nagylelkűségébe helyezve, szilárd hitünket a költőkirály e biztató szavaiban összpontosítani:

Még jönni kell, még jönni fog
Egy jobb kor — — —

Toriszka.

Rohács Gábor
néptanító.

A Frimm-féle hülyenevelő intézet nyilvános vizsgálja.

A kit nagyon sanyargat a szegénység, de vannak mosolygó, fürge gyermekei, menjen ki a budai hegyek közé abba a szomorú házba, a hol Istennek legnyomorultabb teremtéseit, a legárvább árvákat nevelik s nem fog többé panaszkodni soha. S a kinek családi tüzhelyét nem veri föl gyermekek zivaja, menjen ki szintén s talán könnyű szível mond le örökre az emberi élet legnagyobb boldogságáról. . . .

Sok ilyen vigaszkereső lehetett oda át jul. 3-án is, midőn megmutatták azok az igazi árvák, hogy milyen sokat tanultak, és milyen keveset tudnak. Mert e napon volt az évváró vizsgájuk, melyre a kultuszminisztérium is elküldötte Szalay Imre osztálytanácsost, hogy megcsodálja nevelőik önfeláldozó türelmét és végtelen jóságát. Az intézet nagytermében minden kis zugot elfoglaltak a vendégek; elegáns urak és elegáns hölgyek, a kik közül akárhányan könyes szemekkel nézték azt a szomorú gyermekcsoportot, mely alacsony padok közt szorongott előttük.

Negyvenkilencz növendéke van most a Frimm ur intézetének, negyven fiu, a többi leány. Jobbára apró, csenevész gyermekek, igazi kis szörnyetegek, de vannak köztük szakálas, bajuszos kamaszok és felserdült hajadonok is, a kik már kinőttek az iskolából.

Valamennyinek az arczára rá van nyomva az idióták rettenetes bélyege. Öröké mozgó szemekben nincs egy sugára az értelemnek. Nyughatatlanul ülnek padjaikon, ásitoznak, nyöszörögnek s mintha nem is látnák azt a sok szánakozó arcot, mely feléjük fordul. Pedig lehetett a vendégek közt olyan is, a ki innen haza térve, keserves könyeket hullatott érettük.

A tanító ur ott áll a tábla előtt s egymásután szólitgatja ki őket a miniszteri biztos elé, hogy megmutassák, mit tudnak. Csak a keresztnevüket mondja, mert a mikor behozták őket ebbe a szomorú házba, elvették tőlük az apjuk nevét. Ne tudja senki, hogy ki siratja bennük élete szomorúságát.

Kilép elsőnek egy tizenkét éves kis leány. Varsóból való, lengyel szülők gyermeke, de már beszél magyarul. Arra a néhány fogalomra, melyet ismer, könnyen megtanulta a magyar szavakat. Az eléje rakott képeken megmutatja, hogy melyik a macska, a tigris, a bőregér s szinte fölkaczag örömeben, ha látja, hogy nem tévedett. A tanító ur megsimogatja keskeny lapos fejét s kiszólit egy tizenhat éves fiut, akinek a fejsulya harmadrészét teszi testi egész súlyának. Támogatni kell, hogy el ne bukják. Bárgyu tekintettel méri végig a vendégek csoportját s elhadar alig érthetően egy naiv gyermekverset, mely olyan elszomorítóan hangzik az ő pelyhedző bajusza alól. Jön egy másik fiu, két esztendővel öregebb, Teste eléggé ki van fejlődve, de feje alig nagyobb két összetett ökölnél. Ez már komolyabb verset szaval. A Tóth Kálmán „Szilágyi Erzsébeth-jét” mondja el össze-vissza: hol az elejéről, hol meg a végéről kapkod ki egy-egy sort.

De azért ugy is csodálat illeti meg azt a fáradhatatlan embert, a ki megtanította erre a sok szóra, melyből egynek is aligha tudja értelmét.

Az iskolaszolga kivezet a padból egy angyal arczu szőke kis fiut. Azt hittük mindnyájan, hogy pajkosságból ült a szegény hülyék közé. De oda való volt. Csak nyolcz hónapja van az intézetben s nem tanulhatott meg többet egy rövid nótánál, melyet egyre dudol, ha ébren van. Kilép utána az iskola véne, a harminc esztendőös Gyula, egy szakállas, bajuszos zsidólegény, aki nyolc év óta van a Frimm ur keze alatt. S a miko: kérdik tőle, bárgyu nevetéssel, büszkén mondja, hogy már le tudja írni a nevét. Meg is próbálkozik nyomban ezzel a nehéz földadattal s reszkető keze rémitő szarkalábakat rajzol a táblára. Minden betű után gondolkodik egy nagyot s ha megtalálta az igazit, ugy örül neki, akár annak a fényes ezüstpénznek, melylyel nagy fáradságáért megjutalmazta egy jószívü vendég. De tud ő egyebet is. Megmondja, hogy a kakasnak „tollu“ földi a testét, hogy a macskának négy lába van s az oroszlán nem házi állat. Ha küldik, elmegy a postára is, földadja hiven a rábizott levelet s még a pénzt sem vesztí el. A bankót gondosan összegyűri s a keblébe dugja, aztán nyargal vele, mint valami megbokrosodott paripa.

S bár nehéz elhinni, való igaz, hogy még szeretni is tudna, ha volna, aki őt szeretné. A mai vendégek közül kiválasztotta a legszebb leányt s el sem akarta többé eresztetni. Hivta a paphoz s ígérte neki mennyasszonyi ajándéku az uj mellényét gombostul, mindenestül, csakhogy a felesége legyen. A tanító urat is meghívta a lakodalmára s mikor a „mennyasszony“ elhagyta az intézetet s kísérőivel hazatért a szomszédos villába, utána kullogott, mint a hű kutya. Ott szomorzkodott a kapu előtt, a mig el nem vezették s csaknem sirva fakadt annak a szép leánynak a csunya bütlensége miatt.

Méltó társa szegény Gyulának az intézet másik nesztora, a Miksa. Szerencsétlen epileptikus kamasz, a kit már hat év óta nevelnek ebben az iskolában s azóta mindig hazakiváncsozik Szelére. Ma nagyon rossz kedvü volt, mert tegnap szörnyen megviselte őt rettenetes nyavalyája. A vizsga alatt meghuzódott az ebédlőben s megevett minden süteményt a mi az asztalon volt. Ennél nagyobb bölcsesség nem telik ki tőle. Nagy nehezen becsalták a vizsgázó terembe s a tanító feliratta vele a táblára azt, a mit legjobban kíván. S véres verejtékkel pingálta a táblára e három szót: Miksa mén Szelére.“ Aztán menni is akart mindjárt s az idióta féktelen dühével hörögte: „Vigyék el Miksát a tanító urtól, már eleget tanult!“ Visszavezették az ebédlőbe, a hol csöndes rezignációval fálatozott tovább.

Meghatóan érdekes volt a szegény nyomorultak tornázása is. Mielőtt kivonultak volna a teremből, a tanító hegedült nekik valami régi vidám nótát s ők állva énekelték megríkató szomorúsággal. Aztán kettős sorokban mentek ki a kertbe. Elül járt nagy léptekkel Gyula s dalolt mindnyájukkal egy gyermekverset, mely így

kezdődik: „Kis szívünk ma boldog nagyon, mert a vizsga napja vagyon.“ Hosszu sorba állottak, külön a fiuk, külön a leányok s nyujtogatták kezüket-lábukat, a mint a tanító ur parancsolta. A Gyula volt valamennyi közt a legügyetlenebb. A jobb karja helyett mindig a ballábát emelte fel, de azért gunyos nevetéssel nézte a kisebbeket, a kik nem úgy tettek, a hogy ő mutatta.

A kertben alacsony padokon üldögéltek a meglett hajadonok, a kiknek ilyen gyermekjáték már nem való. Arra a kérdésre, hogy hova való, büszkén mondja az egyik, ki már harminczhárom szomorú tavaszt látott, hogy ő „egri nő.“ S elbeszéli, hogy igen jól érzi magát az intézetben, jobban mint otthon, mert sokat verte, kinezta az az asszony, a kit melléje fogadtak. S a mig ezt dadogja, nevet hozzá olyan jóízűen, mintha csupa boldogság volna, a miről mesél. A másik, a ki mellette ül, nem szól szemmit. Fénytelen szemeit lesüti a földre mintha keresne valamit. Az igazgató neje, a ki igazán anyai szeretettel ápolja ezeket a boldogtalan teremteseket, meghatottan magyarázza, hogy „Jozefine kisasszony“ előkelő családból való művelt hölgy, ért magyarul, németül francziául, angolul, de mélyen hallgat mind a négy nyelven. Tíz évvel ezelőtt fiatal volt, szép volt és megszeretett egy szegény fiatal embert, kihez gazdag szülői nem akarták hozzáadni. Olthatatlan szerelme megörjítette szegényt s hat esztendőt töltött a lipótmezei szomorú házban. Tombolt szüntelen, de négy év óta olyan csendes, mintha mindig álmodnék. Álmodik is egyre vőlegényéről s boldogan mosolyog, ha azt mondják neki, hogy eljön érte holnap, holnapután, valamikor . . .

Miután beteltek a „tornászat“ gyönyöreivel, megnézték a vendégek a növendékek hálósobáit, ebédlőjét, mosdófülkéit és fürdőjét. Tisztaság, rend van mindenütt. Gyula ur szobáról szobára kísérte a társaságot s boldog örömmel mutatta meg ágyát, mosdótálát. A mikor kérdezték tőle, hogy miért mosakodnak az emberek, meglepő okossággal felelte: „M e r m u f á j!“ S látva, hogy bölcs mondása mily nagy tetszésre talált, vigyorogva nézett szép „menyasszonyára“, a kit el nem hagyott volna sokért. Bizonyosan azt gondolta a maga gyűszünyi agyvelejével, hogyha még annyi tudás sem hódítja meg szívét, akkor nem hódítja meg semmi a világon. El is ismerte mindenki, hogy Gyula ur még sem olyan mérsékelt elmésségű, a milyennek látszik, mert különben nem választotta volna ki a társaság hölgyei közül a legszebbet.

A miniszteri biztos s vele a vendégek is mindannyian hizelgő dicséretekkel árasztották el F r i m m igazgatót, derék nejét és N é m e t h tanítót, a kik napról-napra nehéz munkáját végzik az önfeláldozó humanizmusnak. De többet ér e megszolgált dicséretknél az, hogy a kormány nemesak szép szavakkal, de pénzzel is gyámolítja e hasznos intézetet s lehetővé tette, hogy november elején már saját hajlékába költözzék, melynek berendezése tökéletesen megfelel céljainak.

G. d. D. k. s. G. v.

A ki azt hiszi, hogy én most valami találós mesét firkantottam ide, az nagyon csalódik. De hogy ajtóstól ne essem a házba, hát elmondom sorjába a históriámat, a melyből a tisztelt olvasó meg fogja érteni, hogy voltaképen mi is az a G. d. D. k. s. G. v.

*
*
*

A kenderhádi néptanító rendkívüli türelmével mívelt esodákat az iskolájában.

Sohasem látta őt senki indulatosnak, még a felesége sem, pedig a mint a rossz nyelvek beszélék, igen kaeskarings nyelvű asszony volt a kenderhádi néptanító felesége.

Ezen nagy türelem annyival is inkább bámulatra méltó volt, mert mindenki tudja, hogy a kenderhádi nép nagyon elkésett, midőn az Ur az észet osztogatta.

Egyetlen egy tanító sem bírta ki tovább egy esztendőnél Kenderháton, mert a legmegfeszitettebb erő mellett sem volt képes a kenderhádi gyerekeket az írás és olvasás tudományába bevezetni.

Csak Kalapos Miklós maradt meg ott állandóan, és azóta Kenderháton mindig több az írástudó ember.

A tanfelügyelőnek utóljára szemet szurt, hogy Kenderes nem jön annyiszor üresedésbe, mint annak előtte.

Kérdezősködik a papnál, hát azt írja ez neki vissza, hogy a jelenlegi tanító, Kalapos Miklós rendkívül türelmes ember, és szorgalmas. Kenderhátra pedig éppen ilyen való.

A tanfelügyelő ismerte a kenderhádi népet, s ha társaságban volt, mindig ezekről mondott anekdótákat.

Felkerekedik hát egy napon, és beállit Kalapos Miklóshoz, a ki éppen tanított.

Hát mire megy ezzel az iskolával, — kérdé a tanítót.

— Bizony nagyságos uram nem sokra, dehát amit lehet, megteszek velök.

— Hát tudnak olvasni a gyerekek?

— Nem igen.

— És írni?

— Ugy ahogy?

— Hát számolni.

— Tizig ujjon, azonfelül kukoriczával.

— Hát más valamit tudnak-e.

— Egy kis katekizmust.

— És a magyarok történetéből.

— Az énekkel egybekapcsolva tanítottam.

— Az énekkel?

— Azzal.

— Dehiszen azt a földrajzzal kell egybekapcsolni.

— Itt nincs arra idő.

— Hát hogyan tanította az énekkel?

— Ugy kérem, hogy a magyar történelem néhány főbb pontját énekekben illetőleg nótákban tanítottam be. Árpádról például

ez a nóta : „Árpád apánk ne féltsd ősi nemzeted.“ Ebből tudják, hogy a magyarok apja Árpád volt, ők is a magyar nemzethez tartoznak, és hogy a magyar élni fog.

— Ez nagyon szép.

— A szózatból szintén sokat tanulhatnak, ugyszintén a himnuszából.

— Ez is igaz.

— Hogy a németekkel is volt bajunk, azt meg nem is taníttom, mert úgy is tudják.

— Miből ?

— Még az öregapjuktól tanulták, hogy „Jaj be hu . . . akarom mondani : hamis a német.

A tanfelügyelő nagyot nézett.

— Eredeti methodus.

— Ugy dolgozom, a mint lehet.

— Hát sziveskedjék kérdezni valamit.

Kalapos Miklós hozzáfogott a kérdéshez. A tanfelügyelő pedig körülnézte az iskolát.

Az asztallal szemben egy rámába foglalt papiroson e betűk tüntek eléje :

„G—d—D—k—s—G—v.“

Kérdezi a plebánostól, hogy mit jelentenek azok a betűk.

Ez yállat vont reá.

— Én bizony nem is vettem észre.

Kalapos Miklós ezalatt tökéletes kimutatást adott arról, hogy a gyerekek semmit sem tudnak.

A tanfelügyelő élni akarván fellebbvalói helyzetével, odafordult a plebánoshoz, és így szólt.

— Hogyan plebános ur, ön azt írta, hogy ez a tanító esudákat mivel a szorgalmával.

— Igaz is.

— Dehiszen tiz se tud közülök olvasni és irni.

— Tizenketten tudnak.

— Az kevés.

— Kenderháton sok.

— És a többi husz gyerek ?

— Azt lehetetlen megtanítani, — vágott közbe a tanító.

A tanfelügyelő felrúczszant.

— Kérem ebben a tekintetben nincs lehetetlenség.

Kalapos Miklós rámutatott a 7-betűs táblára.

— Mit jelentenek azok a betűk, kérde a tanfelügyelő.

— Göthe szavai : „Gegen die Dummheit kämpfen selbst Götter vergebens. Vagyis magyarul : „A butaság ellen még az istenek is hiába küzdenek.“ — Ez a vigasztalás adott nekem erőt, hogy e helyen megmaradjak, és hogy a lehetetlenség ellen ne erőlködjem.

A tanfelügyelő kezét nyújtott Miklósnak, a pap pedig meghívta ebédre.

Késő éjfélig mulattak azon, hogy mi adott erőt Miklósnak a megmaradásra és hogy a mi ellen az istenek hiába küzdenek, az ellen Miklós csakugyan nem küzdhet.

Gárdonyi.

Beküldetett.

A magyar népdalok egyetemes gyűjteménye a „Magyar Dal-Album“, hatodik folyamából a 8-ik füzet az 1141—1160. számú, következő érdekes dallamokkal; 1. Magyar szív mindig hív. 2. Meddig járok, bolygok, még e világban? 3. Megáldott az a jóságos teremtő. 4. Megkondultak a harangok. 5. Megkötöttek a kévéket. 6. Megvert engem a Teremtő. 7. Megy a kis lány az utcán. 8. Mély völgyet kerül a Tisza. 9. Mikor a kis lánynak itt az ideje 10. Mikor én szombaton megyek a rózsához. 11. Mikor leszen az esküvőnk galambom. 12. Mikor még a piros rózsza virágzott, 13. Minden bokor-rózsabimbót teremjen. 14. Mint forog a világ, mint sűrög sok ország. 15. Nagy gazda volt az apám. 16. Nem bűn a lányt szeretni. 17. Nem messzire Szeged mellett. 18. Nem mondom hogy szeretlek. 19. Nem nézek én, minek néznék az égre. 20. Nem volt nekem feleség, de már lett. — Egyes füzet ára 25 kr. Egy-egy folyam ára zongorára alkalmazott 200 dallam tartalommal 1 frt 80 kr. Előfizetést a jelen folyamra, valamint megrendelést a már megjelentekre még mindig elfogad a „Magyar Dal Album“ kiadóhivatala Győrött.

— **Mulattató zsebkönyvtár.** Az előnyösen ismert szépirodalmi vállalat legújabbán megjelent füzetei ismét három igen kedves kis könyvvel gyarapítják szépirodalmunkat. A 35—36-ik füzetek ugyanis *Zschocke* legkitünőbb nagyobb elbeszélését, a *Holt vendéget* közlik erőteljes fordításban; a 37—38-ik kettős füzetek pedig *Erdélyi Gyula* négy eredeti vidám elbeszélését tartalmazzák. A 39-ik füzetben igen ügyesen összeválogatott 150 adoma van a gyermek- és diákélet tarka világából összeböngészve *Győrffy Lajos* által *Vig Diák* cz. alatt. *A kis könyvek* (kettős füzetek) ára egyenkint csak huszonnégy krajcár az utobbi egyes füzeté pedig 12 kr., s így a Mulattató Zsebkönyvtárt a legjutányosabb hazai füzetes szépirodalmi vállalatnak kell tartanunk. A jeles vállalatot első rangu szépíróink közreműködésével *Dr. Körösy László* szerkeszti s a *Buzárovits Gusztáv* könyvkiadó cég adja ki *Esztergomban*. Az eddigi füzetek immár egy egész kis könyvtárt képeznek szebbnél-szebb világirodalmi s hazai szépirodalmi művekből, melyeket mind becsüknél, mind páratlan jutányosságuknál fogva őszintén ajánlhatunk olvasóinknak.

M I U J S Á G ?

Követésre méltó példa. Lapunk buzgó barátja Csiszér Pető csik-szépvízi igazgató tanító, a következő levelet intézte hozzánk: „Mélyen tisztelt uram! Örömem mindannyiszor határtalan, valahányszor egy lelkes tanügyi, érdekeinket páratlan jóakarattal támogató lap számára előfizeteket szerezhettek. — Nálam éppen e hó 5-én székely szokás szerint megyés bucsu lévén, a nálam sorakozó tanítókat sikerült a „Tanítóbarát“ felé irányítani. Négy tanító nevét küldöm az ide esatolt gyűjtő iven, a három első községi, a negyedik r. k. iskolában működik stb. — Ebből az a tanulság, hogy lapunk terjesztésére legjobb alkalom a bucsukor van, a mikor is barátságos együttlét közben sokat meg lehet nyerni ügyünknek, föltéve hogy lapunk irányával t. kollegáink egyetértenek, ami különben meg is van.

Dr. Komlóssy Ferenczet, ki a múlt évi közokt. ügyi költségvetés alkalmával a néptanítók érdekében férfias bátorsággal küzdött és lerántotta a miniszter álarczát, — újra megválasztották képviselőnek. Így hát öt évig ismét lesz a házban egy kiváló barátunk, a ki érettünk időnkint szót emel, s a ki az öt évi ciklus alatt valószínűleg többi képviselőtársait is meg fogja nyerni ügyünknek. Az Isten éltesse.

A postamesteri állásoknak néptanítókkal való betöltése ügyében a közmunka és közlekedési m. kir. miniszter 1882. évi április 13-án 11,346 sz. alatt rendeletet intézett az összes postahivatalokhoz, melyből tudomás végett a tanítókra vonatkozó részt közöljük: „Hivatkozva a postamesteri állomások betöltése ügyében 1872. évi február 29-én 2618/352 sz. a. kelt szabályrendelet 4-ik pontjára, ezentúli mihez tartás végett értesitem a czímet, hogy a községi jegyzők és néptanítók kisebb forgalmu postahivatalokhoz postamesterekké csak az esetben nevezhetők ki, ha a nekik adományozandó postamesteri állomások elfogadására illetékes közigazgatási, illetve iskolai felsőségük előleges engedélyét bírják s egyszersmind magukat kötelezik, miszerint távollétük, illetőleg a tanórák alatt, a reájuk bízott postahivatalt a postakezelésbe szintén beavatandó hitvestársuk vagy legalább 18 éves más családtagjuk által fogják kezeltetni.

— **A ki irigylí a magyar néptanítók sorsát.** Hát ilyen ember is van a világon? — kérdi egynémelyik olvasónk. Igennel kell felelnünk a kérdésre. A Győri Hírlap jun. 15-iki számában „Egy kedvelt frázis“ cím alatt foglalkozik velünk bizonyos Szeghalmi Béla, a ki négy hasábos cikkében kimutatja, hogy a néptanítók félévnel sokkal kevesebb ideig tanítanak és félévnel sokkal hosszabb ideig sétálgatnak. Hát bizony nagyon szűk látóköre van az olyan embernek, a ki a népnevelői állást csak erről az oldaláról tekinti és azt nem tudja, hogy a rövid ideig tartó tanítási időt éppen a néptanítók kívánják meghosszabbítani, mert a ki öt-hat hónapig tanít, attól éppen annyit kívánnak, mint a ki nyolcz tiz hónap alatt végzi ugyanazt a munkát. Már pedig Szeghalmi ur azt is kiszámithatta volna, hogy kicsinyenkint végezve a nagy munkát, nem fárad ugy el az ember, mint mikor nincs pihenése. A mi pedig a félesztendei sétálást illeti, arról nem is szólunk, mert világos, hogy Szeghalmi ur nem ismeri anyagi viszonyainkat, a melyek mellett sétálásra annyi időnk sincs, a mennyi alatt ő cikét kifaragta.

A bécsi tanító és nevelőnök egyesületének zajos gyűlése volt. Helbing képviselő azon indítványa felett folyt a vita, mely czölibátusra akarja kárhóztatni a tanítóóket. Természetes, hogy a nők sohasem voltak a hajadon életnek pártolói és így lezúgták, lerikácsolták, Borsitzky kisasszonyt, aki egyedül nyilatkozott az indítvány mellett. A gyűlésnek az lett a vége, hogy az elnöki csengetyü megrepedt, és a tagok óriási többséggel a házasság mellett nyilatkoztak.

Hymenhlr. Frenyó Dániel nandrázsi kollegánk eljegyezte Farkas Mariska kisasszonyt. Az Ég adjon áldást boldogságukra!

Napilapok kiadóihoz. Tekintettel arra, hogy a hazai néptanítószakság a jelen szorult anyagi körülmények között napilapokat azon az áron, amelyen mások előfizetnek, nem járathat, tekintettel továbbá arra, hogy a néptanítók huszonhárom ezeren vannak és hogy a lapolvasást a néppel megkedveltetvén a vagyonosabb gazdák között a lapokat terjeszthetik, — tisztelettel kérjük a kiadó urakat, részesítsék a hazai néptanítószakságot abban a kedvezményben, hogy a lapokra féláron fizethessenek elő. A Magyar Állam és sok vidéki lap megadja ezt a kedvezményt, s megadhatják a fővárosi lapok is, amennyiben csak a papiros és utánnomás kerül ez esetben valamibe, de annyiba korántsem, hogy az engedmény által vesztizenének.

Egy szerencsétlen tanító, bizonyos Vas Gáspár kereste fel lapunk szerkesztőségét jun. 25-én. Panaszkodott, hogy állásától jogtalanul elmozdították, és hogy Trefortnál volt a kihallgatáson, de ez a helyett, hogy meghallgatta volna, kiutasította, (talán azért mert nem volt neki szalonkabátja!) — Az eset után egy hétre a székesfehérvári lapok irták, hogy ott megőrült, — Jézus Krisztusnak tartja magát. Ajánljuk kartársaink jószívüségébe.

— **Európa iskoláiról** érdekes statisztikát közöl a „Figaro“. Oroszországban van 32 ezer iskola, melyből minden 2300 lakosra esik egy: Ausztriának 2900 iskolája közül minden 1210 lakosnak jut egy. Itáliában minden 600 lakosra jut egy iskola 47.000-ból. Spanyolországban szintén minden 600 lakosra jut egy a 29.000 iskolából, ugyancsak Angliában is egy iskola jut minden 600 lakosra az 58.000 ezer iskolából. A németeknek minden 700 lakos után van egy iskolájuk a 60.000-ból. Franciaországnak 71.000 iskolája van, melyből minden 500 lakosra jut egy. Így tehát Franciaországnak van Európában a legtöbb iskolája.

— *Lapunknak azon tisztelt olvasóit, kik előfizetéseiket még nem küldötték be, tisztelettel kérjük, hogy ezt tenni ne késsenek, mert lapunk nem üzleti vállalat s a kiadónak egyesek késedelmeskedéséből káta lenne, ezt pedig a Tanítóbarát olvasói nem kívánhatják.*

TÁRSALGÓ.

Felelet.

12-ik kérdésre.

A tanító csak ott köteles a sekrestyére gondot viselni, a hol díjlevelében ki van kötve, egyebütt ha nem akarja, nem végzi. Hogy mit köteles a tanító a sekrestyében tenni, és mit végezethet mással, arra nézve csak azt mondhatom, hogy ha a tanító állithat valakít maga helyett, akkor semmit sem köteles maga tenni, egyébként „Magad uram, ha szolgád nincs.“*)

Kántor-pedagógus.

*) Nagyon szegény község az, a hol a tanítót egyházi mindenesnek alkalmazzák. A reform, melynek nálunk előbb-utóbb be kell következnie, minden bizonynyal le fogja oldani ezt a templomi kötenyt a nyakunkról.

Szerk.

A tanítói életből.*)

Zabhoz mért szolgálát. Rossz termés volt. Bemegy a község kurátora néhány főkolompossal a rektorhoz.

— Rektor ur! tudja, hogy az idén nem termett se búzánk, se rozsunk, tehát ezennel kijelentjük, hogy ez évre rektor urnak zabot fogunk kimérni.

A rektor egy kissé gondolkozik, azután nyugodt hangon válaszol:

— Igen jól van! hanem én meg majd a templomban nyerteni fogok kigyelmeteknek.

Az atyafiak kimérték a búzát rektorjuknak. Nekik bizony ne nyerítsen a templomban.

A legfőbb hatalom. Erősen mosdatja rektor uram a Jancsi gyereket, aki pinezében a tejes köcsögöket megdézsmálta.

— Te elvetemedett gézengúz! Hát lopni mertél? Hát meg tudod-e mondani, ki az aki mindent tud és lát s aki előtt én is csak egy haszontalan porszem vagyok?

— Igenis: a r e k t o r n é a s s z o n y o m.

A két ige-alak. — Te Pista, kérdi a tanító, ha azt mondom: az apa megáldja hat gyermekét, miesoda alak ez, cselekvő vagy szenvedő?

— P i s t a: Ez cselekvő alak.

— T a n í t ó: Helyes, hát a szenvedő alak?

— P i s t a: Az, apa hat gyermekkel áld a t o t t m e g.

Milyen számtan tetszik. Egy falusi tanító bejön a városba, az iskolaszék megbízásából könyveket vásárolni. Hogy az iskolaszék előtt igazolhassa magát, nyugtát kér a megvett könyvekhez. Amint a nyugtát nézi, észreveszi, hogy a könyvkereskedő hibázott és egy forinttal többet számított föl. Hamar föltalálja magát és a megvett könyvekhez kér még egy számtant.

„Számtant? — mondja utána a könyvkereskedő, de minő számtant akar, hiszen mindenféle számtan van? Akárminőt, volt a tanító rövid válasza, csak olyat nem, a minőből a z u r t a n u l t a a z ö s s z e a d á s t.

Női kézimunka. Összekarmolázott ábrázattal jelent meg egy reggel az iskola folyosóján egyik vidéki város tanítója, a kin e civilizált világbeli tátovirozást hárpia felesége követte volt el.

— Ugyan mi az az areodon? — kérdi tőle megütközéssel ott sétáló collegáinak egyike.

— Barátom! az n ő i k é z i m u n k a — felel vissza a kérdezett, szörnyű phlegmával.

*) Mutatvány a „Vig Diák” című könyvecskéből.

P O S T A.

A beérkezett levelekre a jövő számban fogunk válaszolni.

Szerk.

Olvasóink szives figyelmébe.

Manapság midőn a közokt. minisztertől le az utolsó gatyás parasztig mindenki ur a néptanító fölött, midőn a tanító fölötti hatalommal való visszaélések napirenden vannak, midőn az országban hol itt, hol amott hangzik fel, a nyomor legalsó lépcsőjére roskaat néptanítók segítséget hívó kiáltása, — manapság mindenesetre szükségünk van arra, hogy legyen egy lapunk mely érdekeinkért nyiltan és bátran küzdjön a nyilvánosság előtt.

Ez a lap másfél év óta áll fenn immár. A tehetősebb néptanítók segítettek, tartották fenn eddig. Köréje csoportosultak azok a tanítók a kiknek szellemét nem verte békóba a nyomorszülte közöny vagy a kormány egyes tanügyi hatóságaitól való félelem.

Ezideig folyton gyarapodott a Tanítóbarát pártolóinak száma. Tudós nagynerű emberek közelebbi jóbarátok, ismerősök és rokonok, kiknek tiszteletpéldányt küldöttünk a feleslegesből, beküldötték előfizetéseiket, mert megértették a lap tartalmából, hogy egy ily organuma a néptanítók érdekeinek ez időszerint fontos miszsiót teljesít.

Azonban e lelkes pártolás daczára is, még mindig nagyobb számú pártolóra van szükségünk. Nem azért, hogy a lap tennállása biztosittassék mert ez már az első évben megtörtént, hanem azért, hogy a lap terjedelmét nagyobbithassuk és erejét emelhessük.

Ez okból nemcsak arra van szükségünk, hogy az ügy pártolói pontosan beküldjék előfizetéseiket, hanem arra is, hogy minél több tanítót nyerjenek meg ügyünknek.

Mert nem elég az, hogy csak a szegény néptanítók harcoljanak érdekeikért, hanem a jobb állású néptanítók is kell, hogy becsületbeli kötelességüknek tartsák a közös ügy emelésén munkálkodó lapot pártolni.

Csakis így fejthetünk ki nagyobb erőt, így szorgalmazhatjuk helyzetünk javítását, így mutathatunk kellő eredménnyel a közoktatási kormány rosszul palástolt mulasztásaira, így tarthatjuk egyes egészzé a hazai tanítótságot, és így lehet reményünk, hogy valamikor mi is tisztelt és becsült hivatalnokai leszünk a hazának, nempedig népszolgák.

Programmunk :

Rendezzük a néptanítók fizetését, hogy a társadalomban az őket megillető tisztességes helyet elfoglalhassák.

Állítsunk fel hivatalfokozatokat, hogy a tanítók érdemeik szerint emelkedhessenek és tanfelügyelő se lehessen más, mint okleveles néptanító. A mostani laikus felügyeletet szüntessük meg, mert ez akadályozza a néptanítókat a népnevelés munkájában.

Nyujtsunk alkalmat a néptanítóknak az önművelésre, mert ők a tudomány világosságának első fáklayahordozói.

Hassunk oda, hogy a tisztességes fizetéssel ellátott néptanítók tisztán hivataluknak élhessenek, s a népnevelést nemzeties és vallásos irányban vezethessék.

A ki velünk érez és velünk gondolkozik az osztozzék velünk az ügy iránt való lelkesedésben is, és segítse győzelemre vinni elveinknek zászlóját, melyet csupán a Tanítóbarát lobogtat és a melynek csakis diadalra lehet reménye.

Ziegler Géza.